

Ribarstvo u Crnoj Gori

Velikim zamahom i radnim elanom za ostvarenje petogodišnjeg plana naše pr-vrce, za koji se bije stalna i neprekidna b'itka, Crna Gora je postala radno poprište na svim sektorima rada. Tako je i ribarstvo u našoj Republici zauzelo svoje mjesto, u borbi za ostvarenje svog plana ulova i prerade ribe, to prije što su naši radni ljudi pravilno shvatili značaj i potrebu za ulovom, da treba naime našem narodu pomoći u poboljšanju životnog standarda, a naročito prehrane.

Da ne bismo ponavljali rad u ribarstvu iz prošlih godina koji se razvijao bez plana i evidencije, a naročito do 1947. g. (otkada se počelo pristupati planskom radu ulova i raspodjele ulovljene ribe), mi smo od početka 47. g. postigli prilično dobre rezultate i pored velikih teškoća kojima smo se borili, u pomanjkanju ribarskog materijala i drugih potreba.

U našoj Republici naročito se pokazala uspješno organizaciona strana našeg ribarstva, tako da se ribarstvo razvija po sektorima, gdje je do danas najviše pokazao uspjeha Zadrudni sektor, kojem se i poklonilo najviše pažnje od strane naših Narodnih vlasti za borbu protiv privatnika i njihovo potiskivanje, dajući zadrugama sva bogatstva naših ribolova bez učešća privatnih ribara, kojima je pored ostalog i ograničen reon za ulov ribe na Skadarskom jezeru i podvrgnuti su kontroli i određena taksa na ribarski alat i t. d. Privatni sektor na Skadarskom jezeru sve više iščeznjava i postao je beznačajan, tako da se sve više pristupa zadrudnom sektoru ili ostalim privrednim granama: da bi naše zadruge što više organizaciono i tehnički ojačale i našim ribarstvom ovladao socijalistički sistem rada, koji iz dana u dan sve više napreduje i na Skadarskom jezeru, a koji je na moru uzeo glavnu riječ i krmilo u svoje ruke, što će se vidjeti iz daljeg izlaganja, kad donesemo tablicu izvršenja plana ulova po sektorima.

U Crnoj Gori, od preko 430 seljačkih radnih zadruga, ima i 30 zadruga koje se bave i granom ribarstva, a od svih 30 zadruga 11 koje se stalno bave ribarstvom i to je njihovo glavno zanimanje. Od njih su 9 na moru i 2 na Skadarskom jezeru, a ostalih 19 zadruga imaju ribolovna odjeljenja koja vrše u sezonskim periodima i granu ribarstva.

Da bi se pomogle naše zadruge, kako profesionalno-ribarske, tako i zadruge kojima je ribarstvo sporedna grana, i da bi naše ribolovno bogatstvo u Skadarskom jezeru pravilno bilo iskorišćeno po principu Socijalističkog sistema rada, Ministarstvo Industrije i Uprava za ribarstvo kao AOR za ribarstvo i ostala ribarska preduzeća u našoj Republici Crnoj Gori održalo je ribarsku konferenciju u Titogradu dana 25. marta o. g. na kojoj su bili prisutni svi predstavnici spomenutih zadruga sa Skadarskog Jezera, kao i predstavnici SNO-a i drugih ustanova koje su vezane i za ove zadatke.

Toga dana su izneseni propusti i uspjesi našeg slatkovodnog ribarstva u Republici Crnoj Gori, i to po referentima za slatkovodno ribarstvo pri Ministarstvu Industrije NRCG kao i istaknuta potreba daljeg razvitka i unapređenja ribarstva u našoj Republici. Toga su dana donesene sledeće odluke:

1. Izvršena je podjela riba svih reona između državnog, zadrudnog i privatnog sektora u okolini Skadarskog jezera. Tako privatni sektor nema prava lova ribe u

onim reonima koji su namijenjeni za Državni i zadrudni sektor.

2. Izvršena je podjela državnih ribolova na državni i zadrudni sektor na Skadarskom jezeru. Ima 16 glavnih i sporednih 11. Tako je od ukupno 27 glavnih i sporednih ribolova, u kojima se pretežno lovi ukljeva u zimskim mjesecima od novembra do marta svake godine, Državnom sektoru na Skadarskom jezeru dodijeljeno — od 16 glavnih 4, a od 11 sporednih 2, ukupno 6.

Prema tome je dodijeljeno zadrugama 12 glavnih i 9 sporednih ukupno 21 r.bolova.

Ovi ribolovi koji su dodijeljeni zadrudnom sektoru, da bi se pravilnije razvijao posao i r.bolovi iskoristili stopostotno, podijeljeni su pojedinačno svakoj zadrugi, prema broju članova zadruga, njezinoj organizacionoj i tehničkoj moći i ekonomskoj strani. Tako svaka zadruga čuva svoj ribolov, snosi sve rashode na njemu i od ulovljene ribe u dodijeljenom ribolovu predaje državi 50% s tim, što će se zadrugi i ovaj procenat isplati po svakom kilogramu svježe ukljeve dinara 5 u korist zadruge.

Druga polovica od 50% pripada samoj zadrugi, koju ona sama preradiva ili prodaje našim preduzećima u svježem stanju kao svoj lični dohodak.

Ovaj procenat se daje od strane zadruga, jedino iz navedenih glavnih ribolova kojih ima 12. U njih se ne računaju sporedni ribolovi ili ostalo ribarstvo u Skadarskom jezeru kojeg zadruge koriste kao svoju ličnu imovinu i ribu prodavaju i koriste kao svoje lične prihode od ostalih privrednih grana.

3. Donešena je odluka da se u Državnom sektoru, uključe oni profesionalni ribari koji nijesu članovi Selječkih radnih zadruga iz onih mjesta gdje nije još oformljena zadruga ili nema uslova da se ona razvija. Tako je u Državnom sektoru uključeno ukupno 50 profesionalnih ribara iz ribarskih mjesta van reona oformljenih zadruga, i na taj način riješeno je u glavnom organizaciona i tehnička strana za pravilno iskorišćenje ribolova na Skadarskom jezeru.

4. Izvršena je podjela ribarskog materijala, tako da su sve zadruge koje se bave ribarstvom u zimskom periodu ulova ribe na Skadarskom jezeru a kojima su dodijeljeni gore pomenuti državni ribolovi, snabdjevane prilično sa ribarskim materijalom za ovaj nastupajući period ulova ribe od novembra do marta iduće godine.

Ostalim zadrugama kojima je ribolov sporedna grana, biće dodijeljen ribarski materijal, kojeg će same izraditi u toku zime, i biti će spremne za proljetni period ribe i t. d.

Državni sektor koji je oformljen u sastavu Industrije ribe u Rijeci Crnojevića, raspolaže sa prilično ribarskog materijala i prevoznim sredstvima, izuzev jedino to što mu nedostaje 10—15 malih ribarskih čamaca (čunova), koji će se izraditi u Rijeci Crnojevića. Tako on danas raspolaže sa 3 motorna čamca, 1 maunom za prevoz riba nosivosti do 2 vagona, koja je izrađena u Rijeci Crnojevića, t. j. osposobljena, 2 manje ribarske barke, 1 velikom lađom za bacanje griba, koja je isto tako opravljena u Rijeci Crnojevića, jednim velikim ukljevničkim gribom, koji je izrađen ovog mjeseca (oktobra) i 87 manjih ukljevničkih mreža, a u projektu je da se

izrade u toku ove godine za slabog vremena 3 krapovska griba i 100—150 drugih ukljevniha mreža, i t. d. Za ove svrhe imamo dovoljno materijala, t. j. opletenih mreža.

Državni i zadružni sektor — to se može reći sa sigurnošću — bit će sa glavnim sredstvima opremljen za ulov ribe u toku ove i iduće godine.

Sa svim uključenim ribarima u Državnom sektoru su sklopljeni ugovori o radnom odnosu i njihovoj egzistenciji 15. ovog mj. Tako su pristupili radu u izradi materijala za ribarske svrhe i htjeli pristupiti ulovu ribe, kako bi što prije počeli da svoj plan za državni sektor izvrše, koji je bio predviđen za 4 kvartal 1949. Ali uslijed slabog vremena i velike poplave i narasta vode u Skadarskom jezeru tokom ovog mjeseca (XI.) nema nikakvog izgleda da će se pristupiti ulovu ribe, a postoji bojazan da će i mjesec decembar dati slabog rezultata, tako da se neće moći očekivati neki dobar uspjeh za ulov ribe u ovoj godini. Uzrok je južno vrijeme. To očekiva i zadružni sektor (za 4 kvartal), a o privatniku da ne govorimo.

Jedina naša utjeha je ta, što će naš Državni sektor morati postići dobre rezultate u nastupajućoj sezoni 1950. g. On će biti sretan da dočeka i izvrši svoj naredni plan ulova ribe, i ukoliko svoj plan u ovoj godini nebi izvršio iz objektivnih razloga, zbog južnog vremena i velikog narasta vode, koja je poplavila sva naša ribarska gribišta.

Što se tiče tekućih voda u našoj Republici, Ministarstvo Industrije — Uprava za ribarstvo, izradila je uputstva za osnivanje ribolovnih udruženja, kojima rukovodi Povjereništvo za Poljoprivredu i šumarstvo pri SNO-ima, tako da su sve naše vode podvrgnute kontroli Narodne vlasti.

U SNO-ima Cetinje, Bar i Titograd, gdje je ribarstvo prilično razvijeno i dominira u glavnom na Skadarskom jezeru, oformljene su Sreske Uprave za ribarstvo, koje imaju zadatak da vode kontrolu nad zaštićenom

i unapređenjem ribarstva, da vode statistiku o ulovu, preradi i raspodjeli ulovljene ribe, da izdaju ribolovne dozvole privatnim ribarima na svome području i t. d.

Ministarstvo Industrije preduzelo je mjere za podizanje vještačkih mrestilišta pastrve u našim vodama i to 1 na »Vidrovanu« i 1 na Crnom Jezeru« u Šavniku-Žabljak, koja će se ove godine podići, za koji rad nedostaje stručna radna snaga i potrebne mreže za ulov pastrve. Te smo mreže počeli sami raditi, a stručnjake za ovaj posao moraćemo stvarati i slati na kurs u Hrvatsku. Taj će kurs početi ove godine u decembru mjesecu na praktičnom radu i teoretskom shvatanju uzgoja pastrva.

Melioracijom bazena Skadarskog jezera daće se mogućnost za podizanje vještačkih mrestilišta i ribogojilišta u našoj Republici Crnoj Gori, gdje su i dosad rađena neka ispitivanja i već postoje određeni reoni za ova ribogojilišta t. j. za uzgoj i nasađivanje plemenitog šarana i t. d.

Ulov ribe od 1. januara do 1. oktobra u našoj Republici (1949.) izgleda ovako i to po sektorima:

1) Morsko ribarstvo:	
a) Državni sektor	oko 58%
b) Zadružni sektor	oko 114%
c) Privatni sektor	oko 37%
a) Državni sektor	

2) Slatkovodno ribarstvo:	
b) Zadružni sektor	oko 116%
e) Privatni sektor	oko 117%

računajući u tome i ulov ribe koji su imale i seljačke radne zadruge na području SNO-a Titograd-Zete, koje su ribarile u privatnom sektoru (preko svojih članova).

Ukupni ulov ribe izvršen je sa 80%.

Pero Lopčić

službenik Uprave za ribarstvo pri Ministarstvu

Obnova vještačkih ribnjaka u NR Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini postoje decada samo dva ribogojstva za šarane. Jedno u Saničanima, srez Prijeđor, sa površinom od oko 300 ha, a drugo u Bardači, srez Srbac, sa površinom od 475 ha. Osnovana su oko 1902. godine na zemljištu kupljenom od bivšeg bosansko-hercegovačkog erara.

Oba ribogojstva su u toku rata razorena. Ribnjaci u Saničanima razrušeni su na početku 1942. g. prilikom ratnih operacija u onom kraju, a ribnjaci u Bardači istom u zadnjim mjesecima rata. Zemljište ribnjaka je posle toga služilo zemljoradnicima iz okoline za poljoprivrednu proizvodnju.

Na koncu marta 1948. godine određena je ministarska komisija sa zadatkom da pregleda stanje ribnjaka i da organizuje njihovu obnovu. Komisija je ustanovila da od ribnjaka nije ostalo ništa nego samo oštećeni nasipi i tri male čuvarne kuće. Ostale zgrade, stambene i gospodarske, bile su potpuno iščezle a isto tako grljenaci ustave. Sastavljen je plan za obnovu. Morali su se popraviti svi nasipi u dužini od oko 20 km i ka-

nali u dužini od oko 8 km. U Saničanima morali su se izgraditi novi zimovnici a na oba mjesta sve stambene i gospodarske zgrade.

Stručno rukovodstvo dobilo je zadatak da se odmah osposobi jedan mali ribnjak, da se nabave matice i da tamo vlada oskudica matice usled haranja ribije zaraze »Ascites«. Bilo je proteklo mnogo dragocjenog vremena a ribnjak pun vode čekao je na matice.

Kao zadnja mogućnost da se ipak stvore matice za mrijest u ovom proljeću pristupilo se pokušaju da se ulovi koji plemeniti šaran u otvorenim vodama u blizini ribnjaka. Ljudi iz okoline ribnjaka pričali su da je mnogo ribe izašlo iz ribnjaka u potoke za vreme kad su ribnjaci razrušeni i da se od ove ribe još može primijetiti po koji komad u potocima i rijekama oko ribnjaka.

Pošlo se na lov i ribari pod vodstvom starog ribarskog majstora Stojana Manića iz Saničana uspjeli su odmah prvog dana da ulove jednu veliku maticu od plemenitog šarana, ženku oko 10 kg tešku. Velika je bila radost zbog ove prve matice, koja je puštena svom paž-